

Jess Walter

Schitterende ruïnes

Uit het Engels vertaald door
Nicolette Hoekmeijer

Uitgeverij Oorsprong

1

De doodzieke actrice

April 1962
Porto Vergogna, Italië

De doodzieke actrice arriveerde in zijn dorp op de enige manier waarop je er rechtstreeks kon komen – met een motorboot die de baai in voer, stampend de strekdam rondde, en vervolgens tegen de steiger bonkte. Heel even stond ze wankelend op de voorplecht en toen stak ze een ranke hand uit om de mahoniehouten reling te pakken; met haar andere hand drukte ze een breedgerande hoed tegen haar hoofd. Overal om haar heen braken banen zonlicht op de glinsterende golven.

Twintig meter verderop had Pasquale Tursi het gevoel dat hij droomde toen hij de vrouw zag aankomen. Of eigenlijk, zou hij achteraf bedenken, was dit het tegenovergestelde van een droom: een plotselinge helderheid na zijn hele leven te hebben geslapen. Pasquale strekte zijn rug en staakte de werkzaamheden waar hij dat voorjaar al de hele tijd druk mee in de weer was: een poging een strand aan te leggen bij het verlaten *pensione* van zijn ouders.

Pasquale stond tot aan zijn oksels in de koude Ligurische Zee en gooide stenen zo groot als een kat op zijn golfbreker, in de hoop die dusdanig te verstevigen dat zijn bescheiden hoopje bouwzand niet zou worden meegevoerd door de golven. Pasquales strandje was niet breder dan twee vissersboten, en de grond onder zijn laagje zand bestond uit geschulpt gesteente, maar er was in het hele dorp geen vlakker stuk kust te bekennen: een gehuchtje van niets dat gekscherend – of misschien hoopvol – *Porto* was genoemd, terwijl er geen andere boten af- en aanvoeren dan die van het handjevol ansjovis- en sardientjesvissers uit het dorp. Het tweede deel van de naam, *Vergogna*, betekende schande, en was een overblijfsel uit de tijd dat het dorp was ontstaan, in de zeventiende eeuw, toen zeelieden en vissers er kwamen voor de vrouwen... met een zekere flexibiliteit in moreel en commercieel opzicht.

Op de dag dat hij de mooie Amerikaanse voor het eerst zag waadde Pasquale ook tot aan zijn oksels in dagdromen, waarin hij het armoedige Porto Vergogna zag als een vakantieoord in opkomst, en zichzelf als een gevierd zakenman, echt een man van de jaren zestig, een man met ongekende mogelijkheden aan het begin van een roemrijke, moderne tijd.

Hij zag overal tekenen van *il boom* – de opkomende rijkdom en geletterdheid die Italië een ander aanzien gaven. Dus waarom niet ook hier? Pasquale was onlangs teruggekeerd van vier jaar in het bruisende Florence, en bij thuiskomst in het achtergebleven gehuchtje van zijn jeugd verbeeldde hij zich dat hij essentiële kennis meebracht uit de rest van de wereld – een wonderschoon tijdperk van glanzende *macchine*, van televisies en telefoons, van dubbele martini's en vrouwen die een broek droegen met smalle pijpen, van een wereld die voorheen alleen maar in films leek te bestaan.

Porto Vergogna was niet meer dan een handvol oude, witgekalkte huisjes, een vergeten kapelletje en het enige bedrijf in het plaatsje – het kleine hotel met café, dat werd gerund door Pasquales familie – allemaal dicht tegen elkaar aan, als een kudde slapende geiten in een spleet tussen de steile kliffen. Achter het dorp liepen de rotsen een kleine tweehonderd meter omhoog naar een wand van zwarte, gegroefde bergen. Aan de voet van het dorpje kabbelde het zeewater in een rotsachtig, garnaalvormig baaitje, waar de vissers elke dag uitvoeren en weer terugkeerden. Afgeschermd door de rotsen erachter en de zee ervoor hadden er nooit auto's of karren in het gehucht kunnen komen, en de straten,

voor zover je daarvan kon spreken, waren niet meer dan smalle paadjes tussen de huizen – weggetjes met aan weerszijden bakstenen, nog smaller dan een stoep, steile steegjes en trappetjes die zo smal waren dat je werkelijk overal in het plaatsje, behalve op het piazza San Pietro, het dorpspleintje, alleen maar je armen hoefde te strekken om zowel links als rechts een muur te raken.

In die zin verschilde het afgelegen Porto Vergogna niet zo veel van de schilderachtige dorpjes iets meer ten noorden in de Cinque Terre, alleen was het kleiner, nog meer afgelegen en minder pittoresk. Sterker nog, de hotel- en restauranteigenaren in het noorden hadden hun eigen koosnaampje voor het gehucht dat was ingeklemd tussen de hoge rotswanden: *culo di baldracca* – de hoerenspleet. Maar ondanks het dedain van de naburige dorpen was Pasquale, in navolging van zijn vader, de overtuiging toegedaan dat Porto Vergogna op een dag net zo welvarend kon worden als de rest van Levanto, de kustlijn ten zuiden van Genua waar de Cinque Terre onder viel, of zelfs als de grotere toeristische steden aan de Ponente – Portofino en de mondaine Italiaanse Riviera. Als er al eens een toerist met een bootje of te voet verzeild raakte in Porto Vergogna was het meestal een verdwaalde Frans-

man of een Zwitser, maar Pasquale koesterde de hoop dat de jaren zestig een toevloed van Amerikanen zou brengen, onder aanvoering van de *bravissimo* Amerikaanse president, John Kennedy, en zijn vrouw, Jacqueline. Als zijn dorpje ook maar enige kans wilde maken om uit te groeien tot de *destinazione turistica primaria* waar hij van droomde, dan zou het dergelijke vakantiegangers moeten trekken, en daartoe moest het plaatsje – om te beginnen – een strand hebben, had Pasquale bedacht.

Zodoende stond hij half onder water, met een grote steen onder zijn kin, op het moment dat de boot van rood mahoniehout deinend zijn baai binnenkwam. Zijn oude vriend Orenzio stond aan het roer, in dienst van de rijke wijnhandelaar en hotelier Gualfredo, die het toerisme ten zuiden van Genua bestierde maar wiens dure, tien meter lange motorboot zelden Porto Vergogna aandeed. Pasquale zag de boot vaart minderen in de korte golfslag, en hij wist niets anders te verzinnen dan hard ‘Orenzio!’ roepen. Zijn vriend was even in de war door die begroeting; Pasquale en hij waren al bevriend vanaf hun twaalfde, maar ze waren geen schreeuwers, eerder... hoofdknikkers, lipkrullers, wenkbrauwfronsers. Orenzio knikte bars. Hij was altijd heel ernstig wanneer hij toeristen aan boord

had, met name wanneer het Amerikanen waren. ‘Het zijn serieuze mensen, die Amerikanen’, had Orenzio een keer aan Pasquale uitgelegd. ‘Nog argwanender dan Duitsers. Als je te veel glimlacht denken Amerikanen dat je ze een poot uitdraait.’ Die dag had Orenzio wel een heel stugge uitstraling, en hij wierp een snelle blik op de vrouw achter in zijn boot, een vrouw met een lange, geelbruine jas dicht om haar slanke taille getrokken, en met een slappe hoed op die een groot deel van haar gezicht bedekte.

Toen zei de vrouw op zachte toon iets tegen Orenzio, en haar stem droeg over het water. Koeterwaals, dacht Pasquale eerst, totdat hij hoorde dat het Engels was – Amerikaans, om precies te zijn: ‘Neem me niet kwalijk, maar wat doet die man daar nou?’

Pasquale wist dat zijn vriend onzeker was over zijn gebrekkige Engels, en dat hij zijn antwoorden in die verfoeide taal meestal zo kort mogelijk hield. Orenzio wierp een blik op Pasquale, die een grote steen in zijn hand had voor zijn golfbreker in aanbouw, en hij probeerde het Engelse woord voor strand te zeggen – *beach* – wat er enigszins ongelukkig uitkwam als ‘bitch’. De vrouw hield haar hoofd een beetje schuin alsof ze hem niet goed had verstaan. Pasquale schoot te hulp en mompelde dat

de bitch voor de toeristen was, '*per i turisti*'. Maar de mooie Amerikaanse leek het niet te horen.

Het was iets wat Pasquale van zijn vader had meegekregen, die droom over het toerisme. Carlo Tursi had er de laatste tien jaar van zijn leven aan gewijd om de vijf grotere plaatsen van de Cinque Terre zover te krijgen dat Porto Vergogna als zesde aan de reeks werd toegevoegd. ('Zo veel mooier,' zei hij altijd, '*Sei Terre*, de zes landen. Cinque Terre is heel lastig uit te spreken voor toeristen.') Maar het kleine Porto Vergogna ontbeerde de aantrekkingskracht en de politieke invloed van de vijf grotere burens. Dus terwijl de vijf met elkaar werden verbonden door telefoonlijnen en uiteindelijk zelfs een spoortunnel, en ze elk seizoen werden overspoeld door toeristen met al hun geld, schrompelde het zesde plaatsje ineen, als een extra vinger. Carlo had zich ook vergeefs ingezet voor het doortrekken van de spoortunnel met een kilometer, wat van levensbelang was om Porto Vergogna in verbinding te stellen met de grotere kustdorpen. Maar zover kwam het niet, en omdat de dichtstbijzijnde weg onder aan de terrassen met wijnranken liep, op de hellingen aan de achterkant van de bergen van de Cinque Terre, bleef Porto Vergogna afgesloten van de buitenwereld, moederziel alleen in de plooi van

de zwarte, gegroefde hellingen, met aan de voorkant slechts de zee en aan de achterkant enkel steile paadjes de berg op.

Op de dag dat de stralende Amerikaanse arriveerde, was Pasquales vader acht maanden dood. Carlo was snel en rustig heengegaan, er was een bloedvat in zijn hoofd geknapt terwijl hij een van zijn geliefde kranten zat te lezen. Pasquale liet keer op keer de laatste tien minuten van het leven van zijn vader de revue passeren: hij nam een slokje van zijn espresso, een trekje van zijn sigaret, lachte om iets in de Milanese krant (Pasquales moeder had de krant bewaard maar er nooit iets grappigs in kunnen ontdekken), en zakte vervolgens voorover alsof hij was ingedommeld. Pasquale was in Florence, waar hij studeerde, toen hij hoorde dat zijn vader was overleden. Na afloop van de begrafenis smeekte hij zijn oude moeder om naar Florence te verhuizen, maar het idee alleen al stuitte haar tegen de borst. ‘Wat voor echtgenote zou ik zijn als ik je vader in de steek zou laten, alleen maar omdat hij dood is?’ Het was een uitgemaakte zaak – in elk geval voor Pasquale – dat hij terug naar huis moest om voor zijn broze moeder te zorgen.

Zodoende nam Pasquale weer zijn intrek in zijn oude kamer in het hotel. En misschien was het uit

schuldgevoel dat hij zo afwijzend had gereageerd toen hij jong was, maar ineens zag hij het helemaal voor zich – het familiehotel – met de ogen die hij van zijn vader had geërfd. Ja, dit plaatsje zou een Italiaans vakantieoord nieuwe stijl kunnen worden – een plek waar Amerikanen hun toevlucht zochten, de rotsachtige kust vol parasols, het klikken van fototoestellen, overal Kennedy's! Misschien speelde er ook iets van eigenbelang mee in zijn verlangen het verlaten pensione om te toveren tot een hotel van wereldformaat, maar dat was dan maar niet anders: het oude hotel was zijn enige erfenis, zijn enige kapitaal in een samenleving die er rijp voor was.

Het hotel bestond uit een *trattoria* – een restaurantje met drie tafeltjes – een keuken en twee bescheiden appartementen op de begane grond, en daarboven de zes kamers van het oude bordeel. Met het hotel erfde hij ook de zorg voor de enige vaste bewoners, *le due streghe*, zoals de vissers hen noemden, de twee heksen: Pasquales hulpbehoevende moeder, Antonia, en Valeria, haar zus met het haar als een bos stro, de kenau die het meest in de keuken stond, als ze niet tekeerging tegen de luie vissers of de sporadische gast die in het hotel verzeild was geraakt.